

nuti se. Bez metra. Bez konca. Bez obeležja. Skrovitog mesta za svu tu golemu hrpu. I... Ta vaša veština počiva u ravni u kojoj je i dirigent, koji i bez nota, zavezanih očiju, upravlja zanosom podređenih mu ljudi. Ili možda nju, mislim veštinu, treba porediti sa nožicama preko grla? Rakljama? Lažete. Sve ono što vaša usta izbace, ispunjava prostor, smradnim, nesvakidašnjim, oblikom. Promolili ste glavu. Iz zemne kupe. Zatim ste od saučesnika, dobili, u prozirnoj kesi, potreban pribor i odeću. Privremene papire. Izašli ste na put. Zamahali rukama. Zaustavili vozilo (autobus?). Pokrenuli mehanizam — Providno, ali dovoljno zamagljeno. Za mogućeg protivnika. Preko stepeništa. Tipki. U fotelju. Kao posle obilne večere. S trbuhom, tako reći, na udici. Bezbržno praćaknute, mada pomašo i zapitni. (Ali...) Prigovaranje je slično hidrauličnoj pumpi. Još više nadima već naprslo... A jadnik? Njega ste ostavili da tamo, iz svoje nemušte ljuštore, stisnutih kapaka, na svom krevetu, položen — kao vedro u sasušenom bunaru, na mračno i blatno dno — pronalazi zakone neprimerne bogatstvu, unutrašnjih svodova, potpuno preplavljenih ukocenim i bespomoćnim slikama (kotrljanja)./ Ja sam, koliko me u to upućuje i moj dolazak ovde? prispeo da vas uhapsim, bolje: sprovedem./ Ašovom se kopa. Udicom probijaju škrge. Ali zemlja! Zemlja se razgrće, skuplja, oblikuje — šakama. Zapamtite. SA—KA—MA! Pre svog poslednjeg putovanja, po kupanju, zapazio sam tamne pečate između nožnih prstiju i oko gležnjeva. Sitna ali značajna, neugodnost. Iz kutije za prvu pomoć. Izvadio sam tubu, na čijoj se poledini, nespreno i jedva vidljivo, nalazilo odštampano uputstvo za upotrebu./ Uprkos tome, uskoro ću morati da prekratim ovo neverovatno i pomalo smešno, mučenje. Vaše isprave. Hvala. Sada ću izaći. Pružiću vam »poslednju ručku« da se za nju uhvatite. Izaci ću, i sačekaću vas dole, ispred ulaza, na stanici. Ukoliko se ne pojavite u roku od jednog dana, biću primoran da odputujem. Tamo. Popuniću formular. Podneću izveštaj. Pri ovako navedenom redosledu ovaj će predmet uzburkati pojedine, ali značajne, delove domova na površi... a./ Otvariću prozor da prodre malo vazduha. Zalekulana zavesa? Kao napeta jedra, zar ne? Toliko. Dovidenja. Moram./ Zalupiti vratima. Mojim se vlastitim ključem zaključati iznutra. U preslikanim uglovima: veš, knjige, posude, makazice, notni papir... U kupatilu, odvrnute pipe, opstava. Zvonce. Sa obloženim batićima. Na ispustu. Sasušenog krzna, mačka? ... U Stvari, moram priznati, došljak mi se izgleda i svideo. Posebno taj njegov način kojim mi je stavio do znanja, kako će On, a ne Ja, zapravo, vladati tim lomom. Kao zatvorskom tišinom.

poseta

lidija mustedanagić

POD STOLOM

Sedela sam pod stolom u jednoj kafani i posmatrala poderane čarape skrivene u cipelama. Konobarica me je usrdno zamolila da nešto popijem. Promolila sam glavu i rekla:

— Kruškovaču.
— Zašto kruškovaču? — upitala je skoro ljutito.

— Moje grudi su u obliku krušaka... bar mi se takve čine.

— Ah, tako — odahnula je sa olakšanjem — a šta radite pod stolom?

— Prstom sam je pozvala da se sagne.
— Znae — počela sam bojažljivo — izgubila sam neopaženo svoju dušu, pa sam pomislila da je tu, negde pod stolom. Možda je malo neumesno sedeti ovako i zavirivati u nogavice, ali ne bih volela da je neko izgazi. Današ je lilo kao iz rukava i ima puno blata...

Pogledala me sa razumevanjem kaluderice i klimnula glavom. Dok je tren kasnije prinosiла чаšu mojim ustima, stenjući je prošaptala:

— Pomoći ću vam da je nadete ako znate koliko košta strpljenje. Nadam se da imate dovoljno novca. Cistačica stiže posle zatvaranja i možda njena metla ima više sreće nego vi. Do tada bi ste mogli malo da odspavate jer vaši pogledi uznemiravaju goste. Ne bih volela da ih zasvrbe tabani — ja živim od njihovih otežalih nogu.

Istog momenta sam sklopila kapke i usnila čudesan san: ogromna metla je navaljivala na mene, dok sam joj se ja, zarivenih noktiju u tuđe meso, odupirala i izmicala. Metla je nailazila svaki put sve silovitije i pretela je da će me počistiti... Probudio me je bol iz zakravljenih dlanova; spavala sam u srći. Okolo mene nije bilo nikog a konobarica se slatko smejala.

— Pustili smo vas da spavate zato što izgledate kao jagnje. Svuda je počišćeno, svaki kutak je pročešljan, stolice protrešene, ali, vaše duše nigde. Zaboravite na nju. Našli smo nešto mnogo dragocenije što u svom očajanju niste приметили da ste ispustili — i pruži mi malo srebrno ogledalo optočeno školjkama u kojima prebivaju biseri.

— Pogrešili ste, ovo nije moje. NE vidim se u njemu. Spustila sam ogledalo na pulu i zatražila račun.

— Ispisan vam je na čelu. Znam da ćete doći sutra pošto svako traganje u krug varšava ovde. Tada ćete platiti.

Za mnom je navučen zasun i ja sam se našla na kiši. Polako sam koračala, dok su mi potpetice odzvanjale i stvarale varku kao da me neko prati. Nепrestano sam se okretala i bilo mi je žao što nisam ponela ogledalo: ti uzaludni okreti tražili su napor za moju okamenjenu glavu. Mislila sam: možda je to ipak moja duša, ona ume ponekad da tapka za mnom po mraku.

POSETA

Ušao sam neometano kroz prozor... nisu me primetile. Lagano sam dodirnuo zavesu, ali je taj drhtaj tkanine ostao neopažen. Da, znao sam da sam izabrao momenat kada su sasvim u sebi... same... dve žene na krevetu. Ležale su svaka na svojim mislima. Osetio sam da jedna od njih na mahove ističe iz svog tela. To joj je pružilo opastost da me primeti, ali oblik vetra koji sam uzeo bio je suviše beznačajan za njenu misao. Druga se spuštala duboko u sebe, tako da mi je na momente bila nepoznata. Ali ipak su to bile one... prepoznao sam ih, jer su samo njih dve bile u stanju da odslikavaju svoj fatum. Nisu ni slutile koliko je stara ta slika koju sam odavno uramio i posmatrao vekovima iznad svojih vrata, koliko sam se divio tim opruženim ženskim telima na ulasku u snove, na krevetu dovoljno velikom da se ne bi dodirivale. Zaslepljeno sam posmatrao moju oživljenu stvarnost, moju opsesiju, moje omiljeno delo koje živi i diše... Opčinjavao sam se strogošću njihovih nepomičnosti i dahom života koji je žuborio iznad njih, mamila me njihova prepuštenost koja je sličila umornom glasniku na počinku. Uživao sam u njihovim ispremeštanim mislima, u nemarnim pokretima zveckavih udova... jedna žena se na trenutak pomerila, ustala i prišla drugom kraju sobe. Duvanski dim me dražio, te sam ga rasterao zamahom krila. Trudio sam se da budem neupadljiv. Najviše od svega sam želeo da im se prikazem u pravom obličju, da im poklonim svoje znanje o njima, ali sam se ipak obuzdao: jedna bi se uplašila moje stravičnosti, a druga bi mi pripisala pogrešan značaj. Još nije vreme; znao sam gde su i bdenje nad njima ukazaće mi pravi momenat. Za sada mi je dovoljna moja sreća.

Krenuo sam nazad kada sam na oskudnim zidovima primetio dva ukrasa: fotografiju i nešto kao crtež. Oblici umetnosti kojima nisam pridavao naročit značaj, ali ono pred čim sam ustuknuo je bila istovetna sadržina prikaza: dve žene i krevet. Pretirno sam i žurno zalepršao krilima. U tom momentu je ona, koja je pre toga neprekidno kotrljala rećima, pogledala u jednu, u drugu sliku, u ženu pored nje, na samu sebe, na zavesu koje su vijorile... Znam da je po povratku iz bolnice sela i napisala priču.

razgovori

ivan danikov

SA MOREM

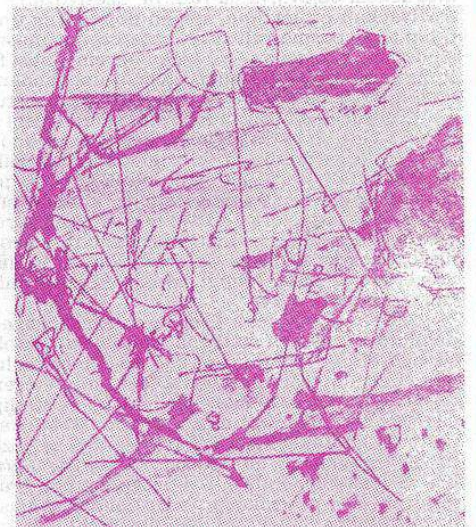
Razgovor bez zarez a i tačke
Sva uzbuđenja koja lome brak
Burna rasprava
I borba glasova

A kraj obala mnogi su osluškivali naš sram

SA OSTRVOM

Isto kao sa knjigom

Ja ću lagano da otkrivam
A ti me pusti
Da razmišljam

milo milunović: dve skice

SA PLANINOM

Štapom podupirem rečenicu
Da'bi stigao do vrha
I kao ženi
Stavljam usnama tačku na vrat
O, ne tresi me sa sebe
Neću otkriti nikome tvoju malenkost

SA JEZEROM

Kada od bilo koga saznam da sam peštr. ik
Skočiću u jezero i onako pun zamaha
Rukama i nogama
Plivaču
Plivaču

A glava će sama
Tražiti spas iz tvog zagrljaja
SA NJIVOM

Otkotrlja mi se zrno
Neke prolazne misli
I u Vojvodini
Pronade njivu
Za svoje radanje

A već sledećeg leta
S lakocrom berem plod razuma

SA REKOM

Šetajući samo jednom obalom
Od izvora ka ušću
Druga obala
Divljinom će se osvetiti

Moram joj reći: oprosti
Kratke su godine
Koje mi je neko poklonio
Za upoznavanja